

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

An non iam sit in Mundo?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83011)

Voluntas
agit cum
Spiritu
Dei.

transfudit. Quae ut vincantur atq; in nihilum deducantur, nō
efficit, nisi gratia saluatoris, qui opus suum opere suo reparat.
Sic enim dicit Ioannes Apostolus: In hac apparuit filius Dei, ut
soluat opera Diaboli, & sic rumpit vincula captiui, sic restituit
nudatam spoliati, sic sanat vulnera sauciati, ut quod in ipso
agit, etiam per ipsum geratur. Cui vtq; contra hostem suum
non expedit, sine protectore confingere. &c. Nec quia Spiritu
Dei agitur, ideo se putet liberum arbitrium non habere: quod ne
tunc quidem perdidit, quando diabolo voluntate se dedit, a quo
iudicium voluntatis deprauatum est non ablatum.

Christus
orauit pro
nobis o-
rante &
sancti.

§. 4. Aliam etiam habuimus, sed reusam, & fractam
relinquit idem Brunsfeldius. Christus pro nobis orat, non i-
gitur sancti. Retorsit iam olim Apostolus hoc imbel-
telum: Ecclesiae enim pro se preces expetit. Quin pro
captiuo Petro Ecclesia orabat, nec tum quisquam e-
rat, qui moneret, Christum orasse pro Petro, nouas
preces in Christi preces esse contumeliosas. Orabant
illi Christum, & orationem lacrymasq; iungebant, ut
pastorem Dominus liberare dignaretur: orauit Chri-
stus pro nobis, ut etiam pro inuicem, imo etiam pro
persequentibus, & calumniantibus oremus. Nostros
orationes suis iungi. & in vñ quasi colligari voluit,
& virtute suarum orationum exaudiri. Non iam hac
de controuersia disputo. Hoc tantum dico Christi o-
ratione non modo sancti, sed pro alijs preces non pro-
hiberi, sed formari, cum Dominum in illis imitentur.
Brunsfeldio oppono Concilium Chalcedon. act. 11.
Flauiano aeterna memoria. Ecce vltio, ecce veritas. Flavianus
post mortem viuit, martyr pro nobis orat.

VERSVS 10.

Et mea omnia, tua sunt, & tua mea
sunt: & clarificatus sum in eis.

QV AESTIO I.

Quomodo filij sunt patris, & e contrario?

Christus
quomodo
accepit.

§. 1. Rogaturum se promiserat, accepisse se à patre
professus erat, suboriri hinc cogitatio pote-
rat; filium esse patre minorem: ideoque nec Deum.
Eam suspicionem remouet, & omnia patris esse sua,
omnia sua esse patris contestatur, non modo Aposto-
los, mundum, Angelos, sed diuinitatem, substantiam,
naturam, sapientiam, omni scientiam, omnipoten-
tiam. Ac proinde qui patris sint etiam filij esse, nec se
aliter accepisse, quam aeterna generatione, qua Deus
est; vel libera donatione, qua homo. Athanasius ora-
tion: 4. contra Arianos. p. 254. & Synodis arimini, &
Seleucia habitis. p. 711. & de sanctissima Deipara. Nā
omnia intelligit, excepto solo, quod filius non sit pa-
ter, nec pater sit filius. Cetera omnia ait communia
oīōν τῶν ἁγῶν. Nulla autem creatura, quantumcunque
gloriosa dicere potest. Omnia Dei mea sunt, quam-
uis hoc recte dicat, omnia mea Dei sunt, & ego quo-
que quicquid sum Dei sum. & dial. 2. de Trinit. pro-
bat non esse ἀσώματον patrem ad filium, hoc est, in-
comparabilem, cum filius dicat: Omnia tua mea sunt, Et
dialogo contra Macedonianos probat; non hoc de
solis Apostolis intelligi, sic enim illi interpretaban-
tur, omnes Apostoli tui, mei sunt, & omnes mei sunt
tui: Instat Athanasius. οἱ δὲ ἀρχαῖοι οἱ τῶν μαθητῶν
διαλαλῶν εἶπεν ταῦτα. ἀλλὰ συνήθε τοῖς μαθηταῖς πέντα-
ὄν ἐστι τῶν, οἱ ἐμοὶ σὺ εἶσιν. ἀλλὰ, πέντα ἡμεῖς οἱ ἐσὶ, καὶ τὰ
ἀπὸ ἡμῶν. Noui & ego quod de discipulis loquens illa dixerit. Sed
discipulis coniunxit omnia. Non amplius dicens: Mei sum tui,
sed omnia tua sunt mea & mea tua. Eadē in disputatione
Laodicena contra Arium repetit, & instantius vrget.

Spiritus
sanctus à
filio.

§. 2. Si omnia itaque patris sunt filij, necessario
consequitur Spiritum sanctum esse etiam à filio. Nā
si à solo patre procedit, pater solus spirator est, ac pro-
ductor Spiritus sancti; hoc ergo cum patre commu-

ne filio non est. Non ergo omnia patris sunt filij. Imo
cum ratione spirationis filio pater non opponatur,
necessario in ea vñ sunt, & idem. Ita Augustinus
argumentatur l. 5. c. 14. de Trinitate. Et orthodoxi in
Concilio Florentino.

VERSVS 11.

Etiam non sum in mundo, & hi in
mundo sunt, & ego ad te venio.
Pater sancte, serua eos in nomine
tuo, quos dedisti mihi: ut sint v-
num, sicut & nos.

QV AESTIO I.

An non iam sit mundo?

§. 1. Adhuc in mundo erat, si naturam spectes atq;
amoralis quodam loquendi modo aberat, iam
enim post aliquot horas abiturus erat, ut solent qui
iam in prociñctu sunt inter absentes, & qui in extre-
mis, inter mortuos semet numerare. Hinc argumen-
tum sumit Apostolos commendandi Deo Patri. Iam
non sum, abeo enim, in itinere sum, & vale dixi.
Illi medijs in periculis haerent, defendendi sunt igitur, ut
intelligant, meo discessu nihil detrimenti se facere.
Sanctum patrem appellat, ut magno se affectu orare
ostendat. Quorundam incepta, & si consequentiam
spectes, impia est interpretatio. Non sum in mundo
hoc est, mundana non sapio, quasi vero ante munda-
na saperet, qui Deus, nihil nisi diuinum etiam in hu-
mana natura cogitauit.

§. 2. Bullingerus sacramentariae haeresi prodelle
putauit, quod dixit: se non esse in mundo. Atque in eos
grauiter inuehitur, qui alio quodam modo inuisibi-
liter in mundo esse profitetur. Nullo tamen argumē-
to, sed sola negatione pugnat. Quasi non possit & a-
desse suis, & ab illis non videri, qui ostio clauso in-
gressus est, conclauē, qui per medium hostium ibat,
nec videbatur. Non esse in mundo, est, non hominū
more viuere, corpore mortali, cibo, pota, somno, cœ-
teraque corporis cura egere. Nam alioqui & corpus
etiam post mortem in sepulchro mansit, & post resur-
rectionem dies quadraginta discipulos instuendo
totus in terra mansit; non tamen erat hoc esse in mū-
do non enim nisi per interualla, & ad exiguum tem-
pus cum illis agebat, eodem modo nunc quoque in
mundo nō est, ut more humano nobiscum videretur,
sed modo prorsus admirabili in sacramento, quo no-
bis sese in cibum & potum donauit.

Sic inuisibiliter nobiscum omnes liturgiæ docent.
Liturgia S. Basilij. Et Epiphanius in Ancorato Alij;
qui praesentiam Christi inuisibilem agnouerunt. Sed
alibi, & suo loco de ea controuersia disputaui.

Basilius quidem cum Angelis adesse dicit: σὺν πα-
τρὶ παῖσι παρὲς θρόνον, καὶ σὺν μετὰ φέρον, καὶ τῶν
ἁγῶν βασιλεὺς τῶν. Βαλεόντων πνεύματι σφραγισμένων.
τοῖς πνεύματι. Sileat omnis caro humana, & stet cum timore &
tremore progreditur enim rex regum ut immoletur fidelibus.
Singulatim Patriarcha Constantinopolitanus, Ger-
manus μετὰ πνεύματι conuerti ait panem & vinum in cor-
pus & sanguinem. De Caluinianis re de Magnes auctor
antiquus. οὐκ ἐστὶν ἐν αἵματι τῶν & τὸ σῶμα, καὶ τὸ
αἷμα, ὅπερ τινες ἐπαλάσθησαν, πεπηρωμένοι τὸν νοῦν,
μυθῶν δὲ σῶμα, καὶ αἷμα. Non est Eucharistia figura corporis
& sanguinis, ut aliqui mentis expertes cocinunt, sed potius cor-
pus & sanguis. Illi fuisse videntur reliquiae Caphernaui-
tatum. Idem monuit Anastasius contra Caianitas. καὶ
γένεστο ἡμᾶς εἰπεῖν ἀντίπερ τὸ σῶμα, καὶ αἷμα
ζῶον καὶ αἰώνιον, καὶ ψυχὴν ἀπῶν, ἀλλὰ ἀλλοτρίως σῶμα, καὶ αἷμα
τὸ κατὰ

In mundo
esse est na-
re homi-
nū videri.

QVÆSTIO I.

Cur Iudas perierit?

§. 1. **S**eruasse se omnes affirmat, solum Iudæ excipit. Seū enim perijsse, vt scriptura impleretur. Scriptura est Psal. 41. 10. & Psal. 69. 26. & Psal. 108. 8. Act. 1. 10. Omnes interpretes adnotarunt, particulam *non* causam, sed effectum significare. Ita Theophyl. Alijque, Cyrillus, Augustinus, & quod Mireris Caluinus & Aretius, non enim predictio causa est, vt res eueniat, nec enim prouidendo peccatum peccare cogo. Improbe ergo causam prodictionis Deo transcribit Zwinglius, & cum imitati rigidi Calviniani, non enim ille causa est malitiæ Iudæ, nec Deus illum in scelus impulit, sed sponte sua, & Satanæ tentatione ausus est immane nefas. Obseruanda etiam & admonitio Aretij, neminem oportere securum esse: si enim ille concidit, quid alij metuendum est? Si metuendus est lapsus non est promissa perseuerantia securitas.

Scriptura non est causa facti.

§. 2. Seruatur igitur eos in nomine patris, tanquā legatus illius, nunc se commendasse eos patri profectur, vt gaudium suum sit plenum in ipsis, nempe vt gaudium quod dedit ipsis discessu non pereat, sed impleatur, vt nunc doceantur, fore, vt ipso absente etiam plura accepturi sint à cælo dona.

§. 3. Bullingerus in suo commentario multa subinde ex Cyrillo describit, hoc loco prolixus est, in eodē citando, imaginatur enim sibi eū fauere. [Rursus, aut gratissimam rem lectoribus facturus mihi videor, inquit, si sanctissimi & acutissimi viri S. Cyrilli enarrationē huius loci ex libro eius in Io. 11. c. 21. in hoste nostros commentarios transcripsero. Propter eos praesertim qui bonorum librorum inopia laborant. Paulatim clarior saluatoris redditur sermo, & quasi ab humana umbra ad solis radios aut à fluctibus ad stationem redit. Putabant enim discipuli absentiam Christi, seruatur.

Deitas nō latet clarior saluatoris redditur sermo, & quasi ab humana umbra ad solis radios aut à fluctibus ad stationem redit.

vt hominis dico, (Deus enim ubique adest) multorum enim incommodorum causam futuram, cum non adesset, qui ab omnibus posset eos malis eruere. Sed oportebat, (vt liberè dicam,) si luminaria orbis postea facti sunt, non solum in catnem Christi, verum etiam in deitatem respicere. Et: oportuit eos intellexisse, ineffabili deitatis potestate, vna cum eis semper futurū, etiam si carne abesset. Et aperte significans eos deitatis ratione, non carnis presentia posse seruari. & c. 22. Nam cum presens esset carne Christus cum discipulis, vniuersa se facile superaturos pericula putabāt. Illo absente omnia extrema passuros esse arbitrabantur. His Dominus respondit, vt ait Cyrillus, in hunc sensum. Nihil mali vobis accidere potest, si carne abfuero, cum deitatis meæ potestas, quæ vos hucusque seruauit, in posterum conseruatura sit.]

Hæc ille ex Cyrillo, quæ cū omnia sint orthodoxa, solent tamen Calviniani ad errores suos usurpare. Primo vt doceat carnis Christi presentiam nullam esse: Deinde eam nihil prodesse. Posterior quidam error à Cyrillo refutatur, nō enim caro vt caro: caro vt humana caro potest quicquam, sed vt Dei caro. Atque ita quidem non omnia omni potest modo: Nam tantum vt Dei caro potest, vt organum diuinitatis. Nam qui potest facere quod Deus, & quomodo Deus, ille Deus est. Nec tamen sequitur carnem Christi, vt est Dei caro vtilem nobis non esse, Quia etiam tum cum secundum carnem adesset Christus, deitate suos seruabat, nec tamen carnis presentia erat inutilis, nec inutilis est Solis presentia, quamuis Deus incrementum det, & plantatoris ac rigatoris laborem prospero exitu prosequatur. Quandoquidem autem Bullingerus Cyrillum Alexandrinum & sanctissimum & acutissimum appellat, merito ex eo quaerimus, cur ipse non sequatur, cur nos eum sectantes con-

Caro Christi vt caro Dei predest.

QVÆSTIO II.

Quomodo Apostolos vnum esse velint?

§. 1. **A**riani veteres & noui, vno ore contra Christi diuinitatem hæc verba contorquent. Vnū esse Apostolos vult Christus, vt ipse & pater vnum sunt. Apostoli, non essentia, aut substantia, sed consensu, fidei caritate vnum sunt, eodem ergo modo filius & pater vnum sunt. Ad hoc Athanasius, Cyrillus, Theodoret, Euthymius, ceteri respondent.

Respondet. Christum petere, vt Apostoli sint vni, non essentia, nō substantia, sed voluntate & consensu. Argumentum ducit à simili vt vnum sit, sicut pater & filius vnum sunt, voluntate, & consensu, qui necessitate vni sunt, vna est enim patris & filij voluntas, quia vna essentia, nec potest esse vlla diuersitas. Hoc exemplū ponit concordia, non æqualitate in vnitae posita, sed similitudine. Vt cū dicit estote misericordes sicut & pater vester cælestis misericors est, nō hoc imperat, vt per essentiam infinitam, immutabilem misericordes simus, & Dei infinitam, bonitatem, humana infirmitas adæquet, sed vt pro nostro modulo misericordiam Dei imitemur. Nec inepta est illa cōparatio vt I. de Trinitate blasphemar Seruetus: nam inter disparata esse potest. Summum. n. atq; absolutissimū consensionis & amoris exemplar est in Deo, vbi personarū inter se amor, est vna, indiuisa simplicissima essentia, & perfectio infinita, hoc vt cūq; creatura rationis particeps imitetur, tantum tamen abest à perfectione, quantum creatura à factore suo.

Athanasius orat. 4. contra Arianos, hoc Argumentum dissoluit. Obijciebant illi, ὅτι ὁ ἰσὺς ὁ θεὸς, καὶ ὁ πατὴρ ὁ θεός, ὁ ἰσὺς ὁ θεὸς ἐστὶν ὁ πατὴρ, καὶ ὁ πατὴρ ὁ θεός, ὁ ἰσὺς ὁ θεός, ὁ πατὴρ ὁ θεός. Sic est filius & pater vnum, & sic pater in filio, & filius in patre, sicut, & nos esse possemus. Deinde hunc locum adducunt. Commodum autem fuerit Athanasium ipsum audire, orat. 3. Si enim, (vt sepius iam dixi) verbum est in nobis idem, quod est in Deo, neq; id vllum præterquam in modo temporis differentiam habet: Et sic sit simile verbum Dei nobis, & eundem locum nobiscum apud patrem possideat. & c. Aequum erat, nos tales esse, qualis & ille est.

Et paulo post. Vt igitur bene & recte eo sensu hæc verba intelliguntur, ita quoq; in verbis Ioannis similis intellectus constituenus est: & non prout filius est in patre, ita & nos simus. Qui enim aut vnde id fieri poterit, cum ipse sit verbum & sapientia Dei, nos autem terreni: Ipse natura & essentia verbum, & verus Deus; nos contra non natura sed adoptione & gratia filij redimimur per eum, idq; participatione ipsius Spiritus?

VERSUS 12. & 13.

Cum essem cum eis, ego seruabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi, custodiui: & nemo ex eis periit, nisi filius perditionis, vt scriptura impleatur. Nunc autem ad te venio: & hæc loquor in mundo, vt habeant gaudium meum impletum in semetipsis.